

O‘QUVCHILARDA AXLOQIY QADRIYATLARNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI

Qaynarov Shavkatbek

Jizzax viloyati, Zomin tumani
50-maktab boshlang‘ich sinf
o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada o‘quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish va rivojlantirishning samarali usullari yoritilgan. Unda ta‘lim jarayonida axloqiy tarbiyaning o‘rni, zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlarning ahamiyati hamda o‘qituvchi va ota-onaning hamkorligi masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida o‘quvchilarning ma‘naviy-axloqiy sifatlarini rivojlantirish yo‘llari ko‘rsatib berilgan. Maqola ta‘lim sohasida faoliyat yuritayotgan pedagoglar uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: axloqiy qadriyatlar, tarbiya, o‘quvchi, ma‘naviyat, pedagogik usullar, interfaol metodlar.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni nafaqat bilimli, balki yuksak axloqiy fazilatlarga ega shaxs etib tarbiyalash dolzarb masalalardan biridir. O‘quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jamiyat taraqqiyotining muhim omili hisoblanadi. Bu jarayonda ta‘lim muassasalarining o‘rni beqiyosdir.

Axloqiy tarbiya o‘quvchilarning shaxs sifatida kamol topishida, ularning ijtimoiy hayotga moslashuvida va jamiyatda o‘z o‘rnini topishida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu boisdan boshlang‘ich ta‘lim bosqichidayoq o‘quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish tizimli va maqsadli ravishda olib borilishi zarur.

ASOSIY QISM

Axloqiy qadriyatlar tushunchasi va uning ahamiyati

Axloqiy qadriyatlar — bu insonning xulq-atvori, munosabatlari va qarashlarini belgilovchi ma‘naviy mezonlar majmuasidir. Halollik, adolat, mehr-oqibat, vatanparvarlik, mas‘uliyat kabi sifatlar axloqiy qadriyatlarning asosiy tarkibiy qismlarini tashkil etadi.

Mazkur fazilatlar o‘quvchining nafaqat ta‘lim jarayonida, balki kundalik hayotida ham muhim o‘rin tutadi. Shuningdek, ular o‘quvchining shaxsiy rivojlanishi va ijtimoiy faolligini ta‘minlovchi asosiy omillardan biridir.

Axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning samarali usullari

1. Interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish

Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshiradi. Munozara, rolli o'yinlar, vaziyatli topshiriqlar orqali o'quvchilar mustaqil fikrlash, o'z nuqtai nazarini asoslash hamda to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini egallaydilar.

2. Shaxsiy namuna ko'rsatish

O'qituvchining shaxsiy namunasi axloqiy tarbiyada muhim o'rin tutadi. O'qituvchining xulq-atvori, muomala madaniyati va odobi o'quvchilar uchun bevosita namuna bo'lib xizmat qiladi.

3. Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga tayanish

O'quvchilarda axloqiy fazilatlarni shakllantirishda milliy meros, xalq og'zaki ijodi, urf-odat va an'analardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Buyuk ajdodlarimizning ma'naviy merosi yosh avlod tarbiyasida samarali vosita hisoblanadi.

4. Oila va maktab hamkorligi

Axloqiy tarbiyaning samaradorligi oila va maktabning uzviy hamkorligiga bog'liq. Ota-onalar bilan muntazam muloqot o'quvchilarda barqaror axloqiy qarashlarning shakllanishiga xizmat qiladi.

5. Tarbiyaviy tadbirlar va loyihalar

Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, ijtimoiy loyihalar hamda ko'ngilli faoliyatlar o'quvchilarda ijobiy fazilatlarni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Bunday faoliyatlar orqali o'quvchilarda jamoaviylik, mas'uliyat va tashabbuskorlik sifatleri shakllanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish uzluksiz va tizimli jarayon bo'lib, u ta'lim va tarbiyaning uyg'unligini talab etadi. Zamonaviy pedagogik usullardan samarali foydalanish, o'qituvchi va ota-onaning hamkorligi, shuningdek, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga tayanish orqali o'quvchilarning ma'naviy barkamol shaxs bo'lib voyaga yetishiga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdulla Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 1992.

2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2016.

- 3.** G‘ulomov A., Ne‘matov H. Pedagogika asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021.
- 4.** To‘xtaxodjayeva M. va boshq. Pedagogika. – Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2019.
- 5.** Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2024.
- 6.** Hasanboyeva O. va boshq. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.